

Matični mleček

Matični mleček je najbolj izpopolnjen in tudi najbolj cenjen proizvod čebel. Gre za vrhunec naravne biosinteze, saj matičnega mlečka ni mogoče izdelati v laboratoriju. Je ključni biološki dejavnik za razvoj celotne čebelje družine. V posebnih žlezah ga proizvajajo mlade čebele delavke, stare od pet do enajst dni. Čebele dojilje z njim nekaj dni hranijo vse ličinke, ličinko, iz katere se bo razvila matica, pa vse do konca njenega življenja. Matični mleček je tako hranljiv, da lahko matica vsak dan izleže do trikrat toliko jajčec, kot je njena lastna teža. Matice lahko živijo tudi šest let, nasprotno pa čebele delavke, ki se hranijo z medom in pelodom, živijo le približno 40 dni.



NAČIN PRIDOBIVANJA

Matični mleček lahko v majhnih količinah pridobivamo iz družin, ki so v rojilnem razpoloženju, in sicer tako, da ga pobereмо iz narejenih matičnikov. Sicer pa je način pridobivanja matičnega mlečka precej bolj izpopolnjen in zapleten. Čebele delavke, stare do 24 ur, cepimo v umetno narejene nastavke za graditev matičnikov. Nastavki – matični lončki so razvrščeni na vzrejni letvici, ki jo s pomočjo satnika vstavimo v čebeljo družino, ki je namenjena za pridelavo matičnega mlečka. Po treh dneh, ko je v vsakem sprejetem matičnem lončku od 140 do 180 mg matičnega mlečka, lončke odvzamemo iz družine. Število sprejetih matičnih lončkov je odvisno od čebelarjevih izkušenj in fiziološkega stanja čebeljih družin. Vzrejne letvice vzamemo iz panja, porežemo podaljške matičnikov, iz vsakega matičnika odstranimo ličinko, matični mleček pa pobereмо z leseno ali plastično žličko ali s stekleno kapalko (sesalko) iz vsakega matičnika posebej in ga shranimo v temno steklenico.



Pridobivanje matičnega mlečka



Pridobivanje matičnega mlečka

SHRANJEVANJE

Matični mleček shranjujemo v temnem prostoru in na hladnem, lahko pa ga tudi zamrznemo, saj s tem preprečimo izgubljanje njegove kakovosti.

Če je matični mleček izpostavljen svetlobi in zraku, izgubi veliko pomembnih snovi.

Na zraku se matični mleček suši in postane lepljiv, se strdi in postane temno rumene barve. Pomembno je, da uživamo čim bolj svež matični mleček.

SESTAVA

Sestava matičnega mlečka je zelo zapletena.

Matični mleček vsebuje:

- 60–70 % vode
- 10-18 % beljakovin
- 9-15 % sladkorjev
- 1,5-7 % maščob: fenoli, steroli, gliceroli, nevtralne maščobe, proste maščobne kisline, fosfolipidi idr. Njihova sestava je edinstvena.
- 0,7–1,5 % anorganskih snovi: največ je kalija, sledijo: natrij, kalcij, magnezij, baker, železo, mangan, cink, silicij, krom, nikelj idr.
- vitamine: B (B1, B2, B3, B5, B6, B7, B9 in B12), vitamini E, D, C, K, folna kislina in inozitol
- encime: glukozna oksidaza, kislta fosfataza, holinesteraza, amilaza, invertaza idr.
- spolne hormone: estradiol, testosteron in progesteron.
- **nezasičeno maščobno kislino 10-HAD** (10-hidroksi-2-decenska kislina), ki je niso odkrili nikjer drugje v naravi in je tudi ni mogoče sintetizirati.

Iz matičnega mlečka so izolirali tudi snov, podobno inzulinu, nukleinske kisline in številne druge bioaktivne snovi.

Doslej so odkrili približno 400 sestavin, kljub temu pa še vedno niso znani trije odstotki sestavin.



Čebele krmijo matico

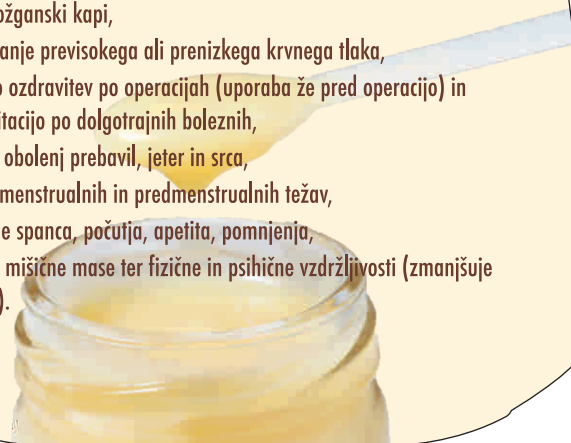
VPLIVI NA ČLOVEŠKI ORGANIZEM

Doslej so ugotovili, da matični mleček:

- pospešuje presnovo (izgradnjo in razgradnjo),
- povečuje odpornost proti različnim stresom in boleznim,
- sodeluje pri prenosu živčnih impulzov (vsebuje acetilholin in holin),
- krepi imunski sistem,
- spodbuja tvorbo krvi,
- deluje proti bakterijam, virusom, glivicam, vnetjem,
- dobrodejno deluje pri hipovitaminozah,
- ima močno antioksidativno delovanje,
- spojina 10-HDA deluje protitumorsko,
- spodbuja delovanje žlez z notranjim izločanjem,
- preprečuje razvoj odpornosti na inzulin.

Zaradi vsega tega lahko matični mleček pomembno vpliva na:

- preprečevanje obolenosti vseh organskih sistemov,
- hitrejšo popolno ozdravitev po prebolelih boleznih,
- ateroskleroza in hitrejšo ozdravitev po srčnem infarktu ali možganski kapi,
- izboljšanje previsokega ali prenizkega krvnega tlaka,
- hitrejšo ozdravitev po operacijah (uporaba že pred operacijo) in rehabilitacijo po dolgotrajnih boleznih,
- omilitev obolenj prebavil, jeter in srca,
- omilitev menstrualnih in predmenstrualnih težav,
- izboljšanje spanca, počutja, apetita, pomnjenja,
- povečanje mišične mase ter fizične in psihične vzdržljivosti (zmanjšuje utrujenost).



Matični mleček je močan biostimulator in občutno izdatnejše hranilo kot npr. kravje mleko. Poudariti je treba, da človeško telo veliko bolje sprejema beljakovine iz matičnega mlečka kot tiste iz mesa, saj jih izkoristi kar 81 %.

Matični mleček se je izkazal kot odlično prehransko dopolnilo starostnikov, saj blaži vse s staranjem povezane nevšečnosti, ki so med drugim tudi posledica pomanjkljive prehrane.

Kontraindikacije

Ker je matični mleček močan biostimulator, ga je treba uporabljati previdno. Če se po zaužitju pojavita poslabšanje spanca in blaga evforija, moramo omejiti njegovo uporabo. Preveliki odmerki matičnega mlečka so lahko vzrok resnih motenj živčnega in endokrinega sistema. Matičnega mlečka ne smemo uporabljati pri Addisonovi bolezni ali če opazimo negativen odziv organizma nanj (preobčutljivost).

Pred začetkom uporabe matičnega mlečka se je vedno dobro posvetovati z zdravnikom, ki pozna delovanje čebeljih proizvodov.



Matični mleček

NAČIN UPORABE

Matični mleček uporabljamo v obliki različnih pripravkov bodisi samostojno bodisi v alkoholni raztopini, lahko je tudi pomešan z medom, s cvetnim prahom, z voskom ali s propolisom. Vse te kombinacije izdelujejo v obliki injekcij, infuzij, mazil, krem, raztopin, tablet, kapsul itd. V medicini uporabljamo odmerke od 10 mg do 400 mg na dan, seveda individualno, odvisno od vrste obolenja, starosti in telesne teže. Zanimivo in dokazano uspešno je počasno povečevanje količine do zaužitja enega zaprtega matičnika na dan. Na splošno je pomembno, da matični mleček v obliki tablet, kapsul, raztopin in v drugih oblikah dalj časa topimo v ustih in ga zaužijemo počasi, da ne pride prehitro v želodec, temveč preide v kri neposredno prek ustne sluznice, tako da ga želodčna kislina ne more inaktivirati. Apiterapevt uporablja mleček v skladu z vrsto obolenja in v dokazljivih odmerkih, ki ne bodo škodovali zdravju, saj je nekontrolirana uporaba lahko škodljiva. Matični mleček je čebelji proizvod, katerega uporabo priporočamo pod nadzorom zdravnika apiterapevta.

Izdala: Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu. Besedilo: Majda Kurinčič Tomšič, dr. med., Franc Grošelj, dr. med., Andreja Kandolf. Lektoriranje: Nuša Radinja. Fotografije: Franc Šivic, Robert Bali, Slavko Vozelj, arhiv ČZS. Oblikovanje in tisk: Mondgrafika d.o.o. Naklada: 50.000, avgust 2010.

Viri:

Mihelič, S., Ovsec, D., Benedičič, V., Senegačnik, E., Adamič, O., A., Vukmirvič, V., Koch, V., Kromar, J., Senegačnik, J., Bahar, O., Levstek, R. (1984): Moč medu. Založba centralnega zavoda za napredek gospodinjstva.

Poklkar, dr. J., (1998). Od čebele do medu. Ljubljana: Kmečki glas, str. 418-419.

Khismatullina, N. 2005. Apitherapy. Mobile Ltd. Perm, Russia, str. 46-50.